

УДК 339.13:685.341.371.1(477) DOI: [https://doi.org/10.31617/tr.knute.2019\(31\)06](https://doi.org/10.31617/tr.knute.2019(31)06)

Тарас КАРАВАЄВ

E-mail: t.karavayev@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4429-2474

д. т. н., доцент, професор кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

Тетяна КОЛОМІЄЦЬ

E-mail: t.kolomiets@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0001-7591-7866

к. т. н., доцент, доцент кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

Олена СІМ'ЯЧКО

E-mail: o.simyachko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5229-8000

к. т. н., доцент, доцент кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ВЗУТТЯ З ТЕКСТИЛЮ В УКРАЇНІ: РИНКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проаналізовано статистичні дані щодо обсягів виробництва, експорту та імпорту взуття з текстилю в Україні. Розглянуто структуру продажу взуття залежно від країни походження. Наведено основні торгові марки взуття з текстилю, що представлені на українському ринку. Визначено основні проблеми та перспективи розвитку ринку взуття в Україні.

Ключові слова: взуття з текстилю, виробництво, експорт, імпорт, ринок, ціна.

Караваяев Т., Коломиец Т., Симячко Е. Обувь из текстиля в Украине: рыночные исследования. Проанализированы статистические данные по объемам производства, экспорту обуви из текстиля в Украине. Рассмотрена структура продаж обуви в зависимости от страны происхождения. Приведены основные торговые марки обуви из текстиля, представленные на украинском рынке. Обозначены основные проблемы и перспективы развития рынка обуви в Украине.

Ключевые слова: обувь из текстиля, производство, экспорт, импорт, рынок, цена.

Постановка проблеми. Взуття з текстилю, за визначенням ДСТУ 2157–93, – це взуття, деталі верху якого виготовлено з текстилю або переважно з нього [1]. Перевагами такого взуття є: високі гігієнічні властивості (у разі використання текстильних матеріалів з натуральних волокон), менша маса проти аналогічного шкіряного взуття, легкість догляду, порівняно невисока ціна. Застосування синтетичних текстильних матеріалів для верху взуття, зокрема спортивного, дозволяє отримувати міцні, зручні та легкі вироби [2].

Особливістю українського ринку взуття є те, що здебільшого воно виробляється з натуральної шкіри – такі переваги споживачів [3]. Тому наявні публікації щодо ринку взуття в Україні розглядають його загалом або виділяють сегмент взуття з верхом зі шкіри. Проте в сегменті домашнього та дитячого (зокрема літнього) взуття значну частку

займають вироби з верхом із текстильних матеріалів. Крім того, товари з текстилю представлено і в асортименті жіночого, чоловічого та спортивного взуття. Це визначає актуальність цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування та стану ринку взуття в Україні присвячено низку праць вітчизняних науковців.

М. Г. Безпарточним [4] представлено шляхи вдосконалення процесу формування споживчого ринку взуття, наведено методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності взуття, практичні рекомендації щодо забезпечення високого рівня його якості та пріоритетні напрями реалізації економічної стратегії розвитку суб'єктів взуттєвої сфери.

М. С. Беднарчук у своїй праці [5] основну увагу приділяє обґрунтуванню напрямів застосування товарознавчих знань на сучасному ринку взуття; розглядає поняттєвий апарат сучасного товарознавства взуття, формування й оцінювання асортименту та споживних властивостей матеріалів для його виготовлення; аналізує соціологічні дослідження ринку взуття тощо.

А. І. Бабич, З. С. Майорова [6] розглядають стан ринку вітчизняного взуття та наводять результати маркетингового дослідження споживчих переваг під час вибору жіночого взуття. Л. Черняк, К. Пірковіч [7] аналізують загальний стан та тенденції розвитку ринку взуття в Україні.

Праці В. М. Катрич [8] і М. С. Беднарчука [9] стосуються взуття з текстилю, проте в них переважно розглядаються питання формування споживчих властивостей такого взуття, вимог до його якості та безпечності. Відзначається актуальність застосування текстильних матеріалів у взуттєвому виробництві, які в провідних країнах з виробництва взуття посідають друге місце після натуральної шкіри (майже 50 % виробів виготовляються з підкладкою з текстильних матеріалів; понад 25 % становить взуття, зовнішні й внутрішні деталі верху якого – з текстильних матеріалів) [8].

Таким чином, аналіз останніх публікацій засвідчив актуальність застосування текстильних матеріалів у взуттєвому виробництві та відсутність оприлюднених результатів досліджень стану ринку взуття з текстилю в Україні. Своєю чергою, вивчення стану вітчизняного ринку взуття з текстилю дозволить оцінити його перспективи як для виробників, так і продавців цього товару.

Мета статті – аналіз виробництва, експорту та імпорту, проблем і перспектив розвитку ринку взуття з текстилю в Україні.

Матеріали та методи. Під час дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних процесів: аналізу та синтезу, системного підходу, порівняння й узагальнення. Інформаційна база дослідження: офіційні дані Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України, а також матеріали Української асоціації підприємств легкої промисловості (Укрлегпром) та праці вітчизняних науковців.

Результати дослідження. На думку фахівців, офіційні статистичні дані щодо виробництва, споживання та імпорту взуття не відображають фактичного стану внаслідок того, що майже 2/3 виробництва взуття перебуває "в тіні" і тому дані про нього не повідомляються, а також через значну частку контрабанди й занижену вартість імпорту. Проте ця статистика може бути корисною для відбиття тенденцій, припускаючи, що відхилення зберігаються на одному рівні щороку [10].

За оприлюдненими даними офіційної статистики, частка взуття з текстилю в загальному обсязі виробництва взуття в Україні у 2018 р. становила 44.6 % у натуральному вимірі [11].

Статистичні дані щодо виробництва взуття з текстилю відповідно до Номенклатури продукції промисловості (НПП) [11] свідчать про загальну тенденцію зниження фізичних обсягів виробництва взуття з текстилю в Україні (*табл. 1*).

Таблиця 1

Виробництво взуття з текстилю в Україні у 2013–2018 рр., тис. пар [11]

Найменування продукції за НПП	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Домашнє взуття з верхом з текстильних матеріалів	11387.2	10637.8	7762.1	7651.6	7678.3	6299.8
Взуття на підшві з гуми, матеріалів полімерних або шкіри та верхом з текстильних матеріалів (крім капців й іншого домашнього та спортивного взуття)	622.3	524.9	293.4	319.4	226.3	*
Взуття з верхом з текстильних матеріалів інше	3856.9	3936.4	3195.0	4114.8	3717.8	3560.5
Спортивне взуття на підшві з гуми або матеріалів полімерних та верхом з текстильних матеріалів	23.5	*	*	*	*	*
<i>Разом</i>	15889.9	15099.1	11250.5	12085.8	11622.4	9860.3

* Дані не оприлюднено.

Зниження обсягів вітчизняного виробництва домашнього взуття з верхом з текстильних матеріалів, зокрема домашніх туфель та пантолет, за період 2013–2018 рр. становило 44.7 %. Схожа ситуація й у виробництві взуття з текстилю на підшві з гуми, матеріалів полімерних або шкіри (крім домашнього та спортивного взуття): у 2013–2017 рр. спад виробництва був на рівні 63.6 %, причому найбільший за цей період (аналогічно, як і для домашнього взуття з текстилю) – спостерігався у 2015 р.

Виготовлення іншого взуття з текстилю за досліджуваний період мало змінні тенденції: мінімальний обсяг виробництва зафіксовано у 2015 р., максимальний – у 2016 р. Протягом 2016–2018 рр. зниження обсягів виробництва взуття цього групування становило 13.5 %.

Найбільшу частку серед виробленого в Україні взуття з текстилю у 2013–2018 рр. мало домашнє взуття (див. *табл. 1*). Спортивне взуття з текстилю на підошві з гуми або матеріалів полімерних (зокрема взуття для тенісу, баскетболу, гімнастики, тренувальне взуття тощо) виготовлялося в Україні в незначних обсягах: лише 23.5 тис. пар у 2013 р. (дані за подальші роки не оприлюднено).

Загалом в Україні виробляють взуття приблизно 1.5 тисячі підприємств, з них найбільш активними учасниками ринку є 350–400 виробників [3]. Проте взуття з текстилю виготовляє обмежена кількість підприємств, серед яких: Перша взуттєва фабрика "Київ" (м. Вишневе), АТ Чернігівська взуттєва фабрика "Берегиня", ТОВ "Белста" (м. Білгород-Дністровський), СП "Риф-1" та ін. Вітчизняні виробники реалізують взуття з текстилю під такими торговими марками: *Forester, Paolla, Gipanis, Vortex* [12], *Inblu* та ін.

На відміну від текстильної галузі, де 80–90 % обсягу ринку забезпечують підприємства, що працюють за толінговими схемами (перероблення давальницької сировини), у взуттєвій промисловості це не більш як 15 % обсягу ринку, а підприємств, що працюють за такою схемою, – одиниці. Зазвичай ці підприємства мають іноземних інвесторів, наприклад СП "Риф-1" (ТМ *Inblu*) [3].

Порівняння статистичних даних щодо виробництва взуття з текстилю та реалізації промислової продукції, виготовленої з власної сировини, підтверджує наведене вище твердження (*рис. 1*).

Обсяги реалізації домашнього взуття з текстилю з власної сировини у 2013–2017 рр. були на рівні 74.4–87.6 % від загального обсягу виробництва за відповідний рік. Щодо взуття з текстилю на підошві з гуми, матеріалів полімерних або шкіри (крім домашнього та спортивного взуття) – аналогічний показник у 2013–2015 рр. становив 92.8–116.8 %, у 2016–2017 рр. – 76.6–83.9 %. Що стосується іншого взуття з текстилю – на підошві з дерева, пробки, шпагату, мотузки, картону, хутра, текстильного матеріалу, повсті чи фетру, нетканих матеріалів, лінолеуму, соломи, волокна рафії, люфи тощо, крім домашнього взуття, то обсяги реалізації промислової продукції, виробленої з власної сировини, у 2015–2017 рр. були на рівні 2.3–2.9 % від обсягів виробництва за відповідний рік, що може свідчити про домінування виробництва на умовах давальницької сировини.

Обсяги експорту вітчизняного взуття з текстилю за товарною позицією 6404 згідно з УКТЗЕД у натуральному та грошовому вимірі, починаючи з 2013 р., мали тенденцію до зниження з різким спадом у 2016 р. (на 38 % проти 2015 р.) (*рис. 2*). Останнє, можливо, пов'язане з різким спадом виробництва взуття з текстилю в Україні у 2015 р. (див. *табл. 1*).

Дані щодо обсягів експорту взуття з текстилю у вартісному вимірі корелюють з даними щодо фізичного обсягу експорту (див. *рис. 2*). Варто зазначити зниження середньої вартості 1 тонни взуття з текстилю: 9.4–10.1 тис. дол. США/т у 2015–2018 рр. проти 11.5–13 тис. дол. США/т у 2011–2014 рр., що може бути пов'язано із заниженням митної вартості суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) для ухилення від сплати митних платежів при імпорті.

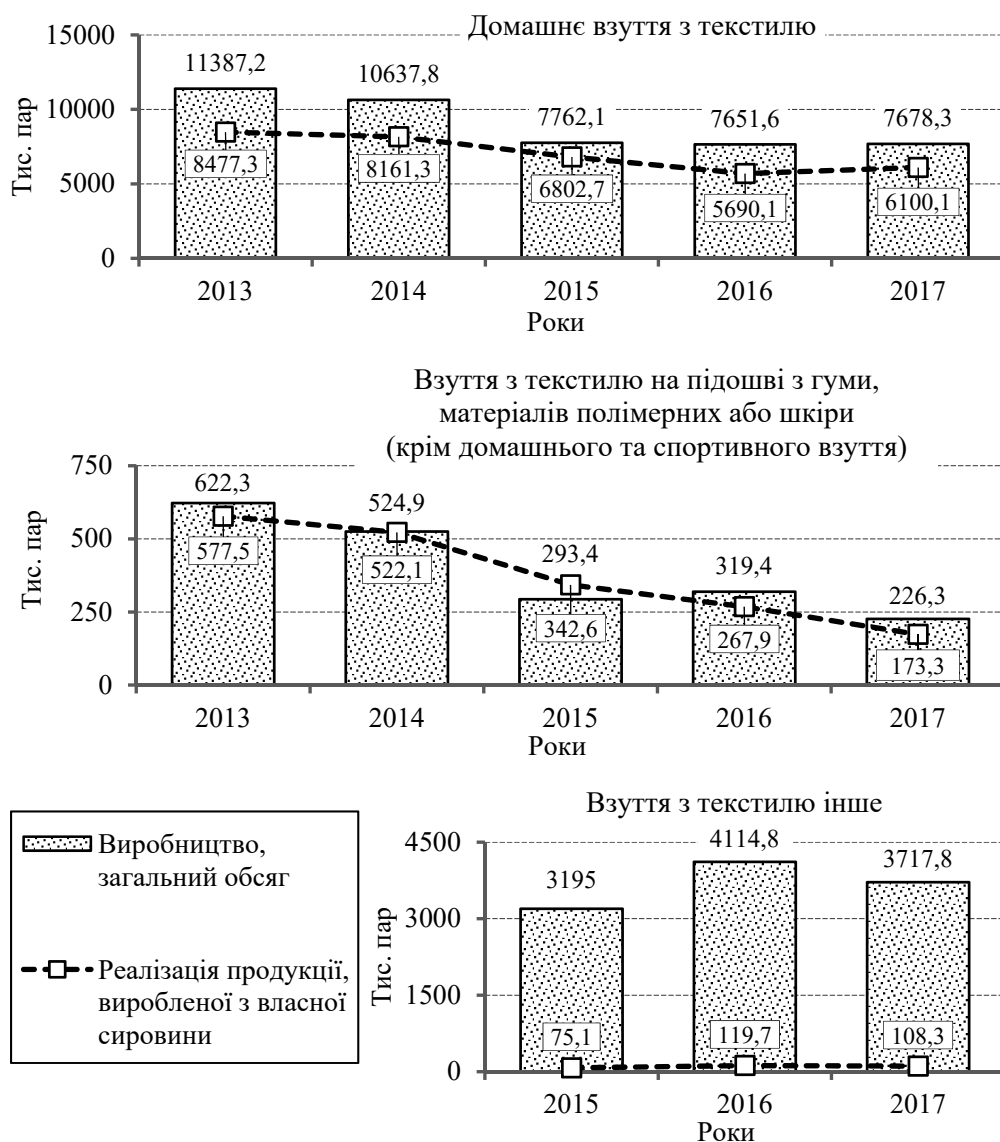

Рис. 1. Обсяги виробництва та реалізації вітчизняними виробниками взуття з текстилю у 2013–2017 рр. [11; 13]

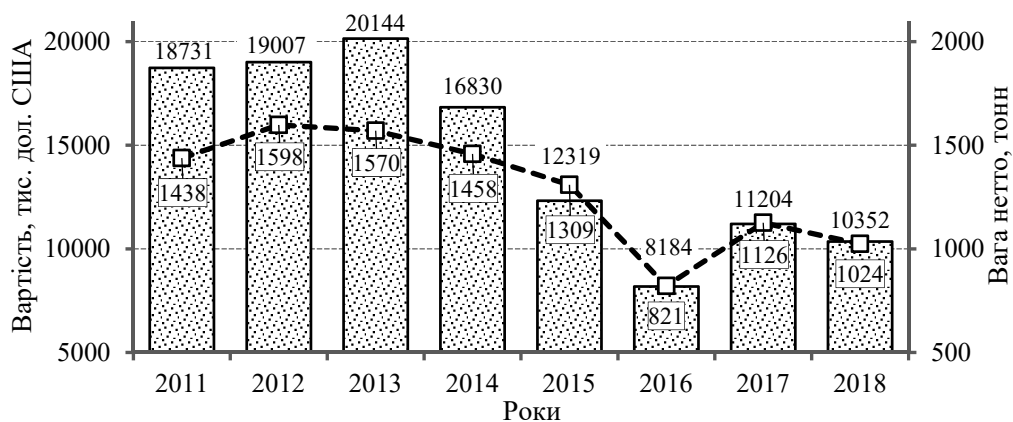

Рис. 2. Обсяги експорту з України взуття на підошві з гуми, пластмаси, натуральної або композиційної шкіри та з верхом із текстильних матеріалів (ТП 6404 УКТЗЕД) у 2011–2018 рр. [14]

У 2011–2018 рр. найбільші обсяги вітчизняного взуття з текстилю експортувалися до РФ, Румунії, Польщі, Угорщини (рис. 3).

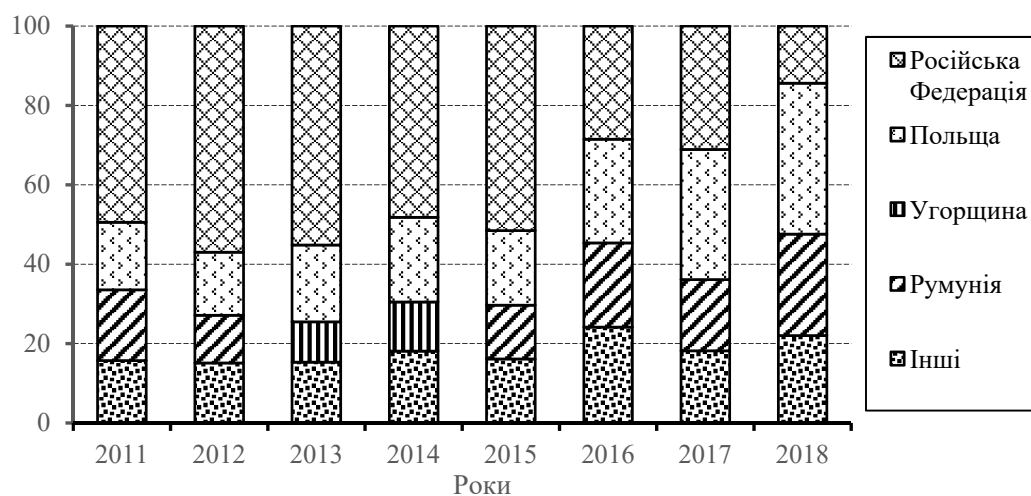

Рис. 3. Структура експорту з України взуття на підшві з гуми, пластмаси, натуральної або композиційної шкіри та з верхом із текстильних матеріалів (ТП 6404 УКТЗЕД) за основними країнами-імпортерами у 2011–2018 рр., % [15]

Протягом 2011–2016 рр. лідером за часткою експорту взуття з текстилю з України була Російська Федерація (див. рис. 3). Проте, починаючи з 2014 р., її частка в загальному обсязі експорту поступово зменшується: з 2013 по 2018 р. – у 3.8 раза.

Польща у 2011 р. посідала третє місце в структурі експорту, поступаючись РФ та Румунії, у 2012–2016 рр. – друге місце, у 2017–2018 рр. – перше. Частка Польщі в загальному обсязі експорту вітчизняного взуття з текстилю зросла за весь цей період більше ніж удвічі. Третю позицію в структурі експорту взуття з текстилю з України у 2012, 2015–2017 рр. посідала Румунія, у 2013–2014 рр. – Угорщина (див. рис. 3).

У 2018 р. до числа країн – імпортерів вітчизняного взуття з текстилю крім трійки лідерів (Польща, Румунія, РФ) входили також Республіка Молдова (8.8 % загального обсягу експорту), Грузія (3.3 %), Казахстан (2.3 %), Білорусь (1.3 %) та інші, частка яких менш ніж 1 % [16].

У структурі експорту взуття з текстилю за товарною підпозицією 640520 згідно з УКТЗЕД "Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів" у 2018 р. найбільша частка належала Польщі (45.1 % загального обсягу у вартісному вимірі), РФ (39.4 %), також у списку – Білорусь (3.4 %), Казахстан (2.3 %), Республіка Молдова (2.1 %), Азербайджан (2.1 %), Словаччина (2.0 %), Німеччина (1.7 %) та інші країни (1.9 %) [16].

Обсяги експорту взуття з текстилю в розрізі товарних підпозицій згідно з УКТЗЕД наведено в табл. 2.

Переважали в обсязі експорту взуття з текстилю з України у 2014–2018 рр. вироби товарної підпозиції 640419 згідно з УКТЗЕД "Взуття на підшві з гуми або пластмаси та з верхом з текстильних матеріалів інше": 93.4–96.2 % – у 2014–2017 рр. і 90.7 % – у 2018 р.

Таблиця 2

Обсяги експорту взуття з текстилю з України за товарними підпозиціями згідно з УКТЗЕД у 2014–2018 рр., тис. дол. США [16]

Найменування продукції	Код за УКТЗЕД	2014	2015	2016	2017	2018
Взуття спортивне на підошві з гуми або пластмаси та з верхом з текстильних матеріалів	640411	80.2	80.8	11.5	91.1	82.7
Взуття на підошві з гуми або пластмаси та з верхом з текстильних матеріалів інше	640419	16611.2	12191.7	8145.6	11080.4	10225.7
Взуття на підошві з натуральної або композиційної шкіри та з верхом з текстильних матеріалів	640420	90.8	38.2	27.1	33.2	43.2
Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів	640520	705.0	361.2	467.2	662.2	923.0
<i>Разом</i>		17487.2	12671.7	8651.2	11866.7	11274.6

Зменшення цього показника відбулося внаслідок зростання частки взуття товарної підпозиції 640520 згідно з УКТЗЕД "Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів" з 2.9–4.0 % у 2014–2015 рр. до 5.4–8.2 % у 2016–2018 рр. Частка взуття з текстилю інших товарних підпозицій у загальному обсязі експорту за досліджуваний період не перевищувала 0.8 %.

Обсяги імпорту взуття з текстилю за товарною позицією 6404 згідно з УКТЗЕД у натуральному вимірі у 2011–2015 рр. щороку знижувалися: на 7.2–8.3 % у 2011–2014 рр. і на 21.2 % у 2015 р. проти попереднього року. У 2016–2018 рр. відбулося суттєве зростання фізичних обсягів імпорту взуття з текстилю, і у 2018 р. вони досягли максимального значення за весь період 2011–2018 рр. (рис. 4).

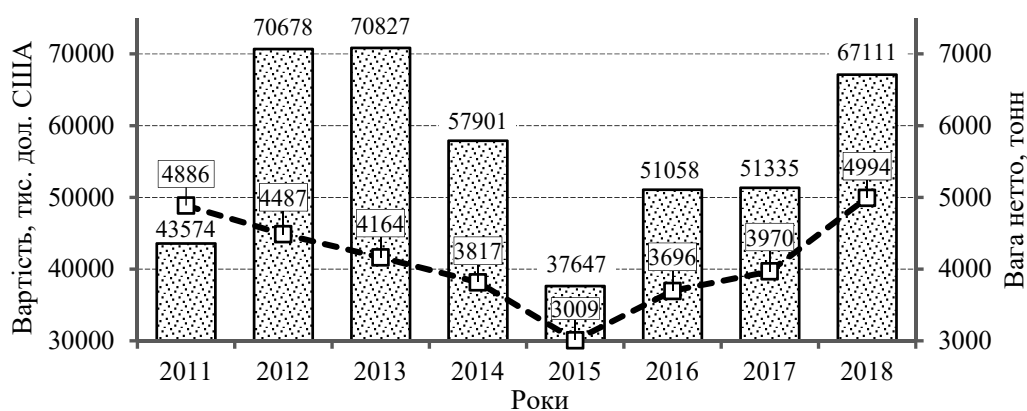

Рис. 4. Обсяги імпорту в Україну взуття на підошві з гуми, пластмаси, натуральної або композиційної шкіри та з верхом із текстильних матеріалів (ТП 6404 УКТЗЕД) у 2011–2018 рр. [14]

Максимальні значення обсягів імпорту взуття з текстилю за товарною позицією 6404 згідно з УКТЗЕД у вартісному вимірі за досліджуваній період зафіксовано у 2012–2013 рр., мінімальне значення – у 2015 р. У 2016–2018 рр. спостерігалася тенденція до зростання обсягу імпорту. Середня вартість 1 тонни взуття з текстилю у 2012–2014 рр. становила 15.17–17.01 дол. США/кг, тоді як у 2015–2018 рр. – 12.51–13.81 дол. США/кг (в середньому зниження становило 18.2 %).

Протягом 2011–2018 рр. сальдо зовнішньої торгівлі за товарною позицією 6404 "Взуття на підошві з гуми, пластмаси, натуральної або композиційної шкіри та з верхом із текстильних матеріалів" згідно з УКТЗЕД було від'ємним з мінімальними значеннями у 2011 і 2015 рр. (–24843 і –25328 тис. дол. США відповідно) та максимальним – у 2018 р. (–56759 тис. дол. США).

У структурі імпорту взуття з текстилю за товарною позицією 6404 згідно з УКТЗЕД протягом 2011–2018 рр. найбільшу частку займав Китай, на другому місці – В'єтнам, на третьому – Індонезія (у 2013 р. – РФ) (рис. 5).

Частка Китаю в загальному обсязі імпорту взуття з текстилю в Україну за досліджуваній період зменшилася внаслідок зростання частки В'єтнаму у 2016–2018 рр.

У 2018 р. серед країн – імпортерів взуття з текстилю за товарною позицією 6404 згідно з УКТЗЕД крім трійки лідерів (Китай, В'єтнам, Індонезія) були також Італія (1.7 % загального обсягу імпорту), Камбоджа (1.2 %), Туреччина (1.1 %), Франція (1.0 %) та інші, частка яких менше ніж 1 % [16].

Найбільшу частку в імпорті взуття з текстилю займає взуття на підошві з гуми або пластмаси товарної підпозиції згідно з УКТЗЕД 640419 – 95.0–96.3 % у 2014–2018 рр. (табл. 3).

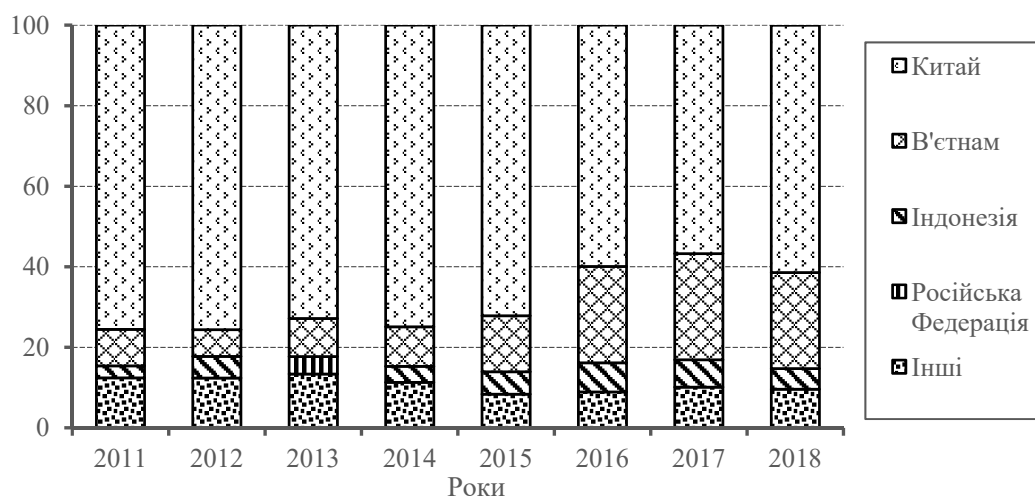

Рис. 5. Структура імпорту в Україну за товарною позицією 6404 "Взуття на підошві з гуми, пластмаси, натуральної або композиційної шкіри та з верхом із текстильних матеріалів" у розрізі основних країн-експортерів у 2011–2018 рр., % [15]

Таблиця 3

Обсяги імпорту взуття з текстилю різних товарних підпозицій згідно з УКТЗЕД в Україну у 2014–2018 рр., тис. дол. США [16]

Найменування продукції	Код за УКТЗЕД	2014	2015	2016	2017	2018
Взуття спортивне на підошві з гуми або пластмаси та з верхом з текстильних матеріалів	640411	1040.9	629.1	1658.8	1190.5	1992.4
Взуття на підошві з гуми або пластмаси та з верхом з текстильних матеріалів інше	640419	56406.2	36472.2	49048.7	49751.9	64424.1
Взуття на підошві з натуральної або композиційної шкіри та з верхом з текстильних матеріалів	640420	419.1	351.2	345.5	392.6	656.5
Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів	640520	1015.7	411.8	475.6	472.5	773.1
<i>Разом</i>		58881.9	37864.3	51528.6	51807.5	67846.1

Частка спортивного взуття з текстилю на гумовій або пластмасовій підошві в загальному обсязі імпорту в 2016–2018 рр. зросла до 2.3–3.2 % проти 1.7–1.8 % у 2014–2015 рр. Взуття товарної підпозиції згідно з УКТЗЕД 640502 "Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів" у загальному обсязі імпорту протягом 2014–2018 рр. мало 0.9–1.7 % з максимумом у 2014 р. Найменшу частку в імпорті за досліджуваний період займало взуття з текстилю на підошві з натуральної або композиційної шкіри: вона не перевищувала 1 % (див. *табл. 3*).

Порівнюючи дані (див. *табл. 2 і 3*), можна зазначити, що обсяги імпорту взуття з текстилю товарної позиції 6404 згідно з УКТЗЕД у 2014–2018 рр. суттєво перевищували обсяги експорту (від 3.0 до 6.3 раза за товарною підпозицією 640419 і від 4.6–15.2 раза за товарною підпозицією 640420 до 7.8–144.2 раза за товарною підпозицією 640411). Водночас спостерігається тенденція до зменшення обсягів імпорту взуття з текстилю товарної підпозиції 640520 згідно з УКТЗЕД проти обсягів експорту: якщо у 2014–2016 рр. сальдо зовнішньої торгівлі за цією підпозицією було негативним і зменшувалося щороку приблизно в 6 разів, то вже у 2017–2018 рр. експорт перевищував імпорт у 1.2–1.4 раза з максимумом у 2017 р.

Взуття з текстилю за товарною підпозицією згідно з УКТЗЕД 640520 "Інше взуття з верхом з текстильних матеріалів" у 2018 р. імпортувалося з Китаю (96.3 % загального обсягу у вартісному вимірі), РФ (1.3 %), Туреччини (0.8 %) та інших країн (1.6 %) [16].

За оцінками аналітиків, місткість українського ринку взуття за умови стабільної економічної ситуації – 120–140 млн пар (з розрахунку чисельності населення країни в 40 млн осіб, по 3–4 пари на людину

на рік) [3]. У вартісному вимірі місткість ринку оцінюють у 1.5–2.0 млрд дол. США. Водночас частка ринку, яку потенційно можуть зайняти вітчизняні виробники взуття, становить 0.9–1.3 млрд дол. США [3].

Відповідно до офіційних статистичних даних частка продажу взуття, яке вироблено на території України, через торгову мережу підприємств у 2006–2018 рр. становила 2.8–6.9 %, з максимумом у 2006 та мінімумом у 2013 році. [17]. Цей показник зростав у кризових 2008–2009 рр. (до 4.6–6.4 %) та за останні 5 років (від 3.0 до 4.2 %). За даними [18], частка вітчизняної продукції на українському взуттєвому ринку становила 20–25 %, але за останні роки зросла до 30–40 % внаслідок її конкурентної ціни. Водночас торгова націнка на вітчизняне взуття сягає 50–70 %, на імпордне – 200–300 %. Оскільки ринок є висококонкурентним, то маржа у виробника невелика – на рівні 5–15 % [3].

Як вже зазначалося, взуття з текстилю займає значну частку в сегменті домашнього та дитячого (зокрема літнього) взуття. Що стосується споживчих переваг жіночого взуття, то найбільший попит мають вироби з верхом із синтетичних матеріалів (40 %), взуття з верхом з натуральної шкіри обирають 30 % опитуваних респондентів, зі штучних шкір – 18 %, взуття з текстилю – 12 % [6].

Найбільш відомі торгові марки взуття з текстилю, що представлені на ринку України, наведено в *табл. 4*.

Спортивне взуття з текстилю на ринку України представлене такими торговими марками: *Asics* (Японія), *Adidas*, *Puma*, *Salewa* (усі три – з Німеччини), *Nike* (США), *Reebok* (Велика Британія), *Adis*, *Anta* (обидві – з Китаю), *Kelme* (Іспанія) та ін.

За даними джерела [18], ціна на пінетки з текстилю, які виготовляються 17 торговими марками, коливається від 14 до 874 грн. Водночас 91 % товарів коштують до 400 грн. Це здебільшого продукція таких брендів: *BabyBall*, *Brilliantbaby* і *Papulin*. Решта асортименту – пінетки в ціновому діапазоні 629–874 грн від трьох брендів: *Carters*, *Lilliputiens* і *Reima*.

Дитяче взуття з текстилю для хлопчиків, зокрема літні сандалети та напівчеревики, за даними [18], представлене 52 брендами в ціновому діапазоні 109–2999 грн. 84 % асортименту – це продукція за ціною до 700 грн. Товари з ціною вищою за 1500 грн належать до таких брендів, як *Ecco*, *Converse* і *Mayoral*. Зимове дитяче взуття з текстилю для хлопчиків (черевики, чобітки) пропонується за ціною 301–2170 грн [18]. Товари з ціною до 1000 грн становлять 79 % цього асортименту. Вироби з ціною вище 1500 грн здебільшого представлені продукцією торгових марок *Kuoma*, *Minimen* і *Jack Wolfskin*.

Дитяче взуття з текстилю для дівчаток, зокрема літні туфлі та напівчеревики, за даними [18], належить до 60 брендів у ціновому діапазоні 109–2199 грн. Переважна частина цього асортименту (86 %) пропонується за ціною до 700 грн. Це вироби 41 торгової марки, серед яких найбільш широко представлена продукція таких брендів: *Waldi*,

Vitaliya, 3F, Befado, Arial. Ціновий сегмент вище 1500 грн – продукція торгових марок *Ecco, Keddo, Crosby, Converse, Lacoste, Geox*. Зимове дитяче взуття з текстилю для дівчаток (черевики, чобітки) пропонується за ціною 113–2599 грн [18], 75 % з них коштують до 1000 грн. Товари з ціною вище 1500 грн здебільшого представлені продукцією торгових марок *Reima, Jack Wolfskin* і *Kuoma*.

Таблиця 4

Торгові марки взуття з текстилю на ринку України

Країна реєстрації ТМ	Торгова марка (ТМ)		
	Дитяче взуття	Чоловіче та жіноче взуття	Домашнє взуття
Україна	<i>Arial, B&G, Brilliantbaby, Inblu, Tom.m, Vitaliya, "Шалунішка", "Берегиня" (ПрАТ "Чернігівська взуттєва фабрика "Берегиня"),</i>	<i>4R Active, Forester, Gipanis, Grand Style, Inblu, Las Espadrillas, Mida, Paolla, Progress, Rock Shoes, Vortex</i>	<i>Inblu, Twins, Gemelli</i>
Польща	<i>3F, Bartek, Demar, MB, Nazo, OmniaBaby, Piko, Raweks, Trammpy, Zetpol, Vi-Gga-Mi, Waldy</i>	<i>Aura</i>	<i>Pami</i>
Італія	<i>Befado, Chicco, Geox</i>	<i>Befado, Geox, Wrangler</i>	–
США	<i>Converse, Crocs, Disney, Skechers</i>	<i>Converse, Crocs, Timberland, Vans</i>	–
Фінляндія	<i>Kuoma, Reima</i>	–	–
Франція	<i>Lacoste</i>	<i>Lacoste, Salomon</i>	–
Бельгія	<i>Lilliputiens</i>	–	–
Данія	<i>Ecco</i>	<i>Ecco</i>	<i>Ecco</i>
Іспанія	<i>Mayoral</i>	–	–
Угорщина	<i>Super Gear, Tobi</i>	–	–
Молдова	<i>OLDCOM</i>	<i>OLDCOM, Tellus</i>	–
Туреччина	<i>Minimen, Papulin, Theo Leo</i>	–	–
Китай	<i>"С.Луч", BabyBall, Benetton, Carters, Crosby, Flamingo, GFB, Keddo, Kronos Top, Lapsi</i>	<i>Alpina, Champion, Crosby, Keddo, Restime, Skechers, Sopra, Tesoro, Walkmaxx, Wishot, Young Zone</i>	<i>Home Story</i>
Індонезія	<i>Bessky</i>	–	–
В'єтнам	<i>Lion, Timberland</i>	<i>Lion, Superga</i>	–
Німеччина	<i>Jack Wolfskin</i>	<i>Idana, Jack Wolfskin</i>	–
Болгарія	–	–	<i>Spesita</i>

Джерело: побудовано автором за [18–20].

Жіноче літнє взуття з текстилю пропонується за ціною 113–4988 грн і представлене 202 торговими марками [18]. Майже 66 % асортименту цих товарів коштує до 1000 грн і тільки 6 % – вище 2000 грн (27 торгових марок). Жіноче зимове взуття з текстилю (чобітки, напівчобітки) представлене 32 брендами в ціновому діапазоні 165–7999 грн. Майже 65 % асортименту пропонується за ціною до 1000 грн, 15.8 % – за ціною вище 2000 грн (торгові марки *Aura, Grand Style, Mida, Respect*).

Чоловіче літнє взуття з текстилю, зокрема пантолети, сандалети, напівчеревики та черевики, пропонується за ціною 129–12739 грн і представлене 263 торговими марками [18]. Майже 64 % асортименту цих товарів мають ціну до 1500 грн, 17.5 % – вище 2000 грн (68 брендів).

Загалом цінові діапазони наявного на вітчизняному ринку взуття з текстилю і з натуральної шкіри в межах статевої категорії та виду взуття є приблизно зіставними. Порівняння середніх цін на текстильне та шкіряне взуття в межах однієї торгової марки, за даними [18], дало неоднозначні результати. Так, дитячі туфлі та чобітки для дівчаток і черевики для хлопчиків торгової марки *Bartek*, що виготовлені з текстилю, дешевші у середньому на 42.4, 22.0 і 53.4 % відповідно проти аналогічних виробів цієї торгової марки, верх яких виготовлено з натуральної шкіри. Середня ціна на жіночі туфлі та чобітки з текстилю торгової марки *Alpina* вище за середню ціну на аналогічні види взуття з натуральної шкіри на 1.4 та 8.6 % відповідно. Що стосується чоловічих напівчеревиків торгової марки *Respect*, то цей показник для виробів з текстилю на 7.8 % нижчий проти виробів із натуральної шкіри, а у чоловічих черевиків торгової марки *Mida* – вищий на 4.5 %.

Проблеми, які гальмують розвиток виробництва взуття в Україні: відсутність чесної конкуренції внаслідок значної частки тіншового виробництва, засилля контрабанди і контрафактної продукції. "Сірий" імпорту і контрабанда, за оцінками Укрлегпрому, за даними з різних джерел, займають 73–90 % імпорту [3; 21].

Внутрішнє споживання в Україні є низьким, і це створює обмеження для ринку (в Україні витрати на взуття на одне домогосподарство становлять приблизно 150 дол. США, або приблизно 52.85 дол. США на душу населення). Внутрішній ринок має великий потенціал для вітчизняної продукції, проте для його розвитку існують перешкоди: мережі роздрібною торгівлі взуттям недостатньо розвинені; бракує національних ритейлерів, які могли б просувати українські вироби; розвиток ринку роздрібною торгівлі також стримується дешевим імпортом [10].

Українські виробники взуття мають певний потенціал для розширення своїх ринків завдяки більшому проникненню на ринок ЄС та Білорусі, з якими в Україні укладено угоди про вільну торгівлю. Актуальним для вітчизняних виробників є розширення сировинної бази за рахунок, наприклад, лляних матеріалів для взуття з текстилю [8].

Висновки. Ринок взуття з текстилю в Україні є перспективним з огляду на його велику потенційну місткість, яка на сьогодні обмежена невисокою платоспроможністю населення і, відповідно, низьким рівнем споживання. Взуття з текстилю переважно представлене в сегменті домашнього, дитячого (зокрема літнього) та спортивного взуття. На думку фахівців, офіційні статистичні дані щодо виробництва, споживання та імпорту взуття не відображають фактичного стану. Статистичні дані щодо обсягів та структури реалізації взуття з текстилю в Україні відсутні, що ускладнює більш детальний аналіз цього сегменту ринку.

Вивчення питань удосконалення асортименту взуття з текстилю на ринку України може бути предметом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ 2157-93 Взуття. Терміни та визначення. К.: Держстандарт України, 1994. 67 с. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=73343.
2. Текстильная обувь – плюсы и минусы. URL: https://kids-sole.com/news/tekstilnaya_obuv_plyusy_i_minusy.
3. Рынок обуви Украины: обзор 2017 года. URL: <https://marketing.rbc.ua/news/17.11.2017/9098>.
4. Безпарточний М. Г. Формування споживчого ринку взуття: автореф. дис. канд. екон. наук. Х.: Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2006. 18 с.
5. Беднарчук М. С. Товарознавчі аспекти формування національного ринку взуття: монографія. Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Л.: Вид-во Львівської комерційної академії, 2009. 476 с.
6. Бабич А. І., Майорова З. С. Вплив факторів споживчого вибору на формування асортименту жіночого взуття. *Технології та дизайн*. 2016. № 4 (21). С. 1-11. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3904/1/td_2016_N4_19.pdf.
7. Черняк Л., Піркович К. Тенденції розвитку ринку взуття в Україні. *Товари і ринки*. 2011. № 1. С. 77–82.
8. Катрич В. М. Текстильні матеріали у виробництві взуття для дітей дошкільного віку: інноваційні можливості. *Легка промисловість*. 2009. № 3. С. 48-49.
9. Беднарчук М. С. Текстильні матеріали для взуття – об'єктивна вимога ринку. *Вісник ЛКА*. 2001. Вип. 4. С. 135-141.
10. Україна: дорожня карта розвитку галузей виробництва одягу та взуття. URL: <https://ukrlegprom.org/files/ukrlegprom-roadmap.pdf>.
11. Виробництво промислової продукції за видами. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/vr_rea_ovpp/vr_rea_ovpp_u/arh_vppv_u.html.
12. Производители обуви в Украине. URL: <http://ukrainian.shoes/manufacturers>.
13. Реалізація промислової продукції за видами за переліком PRODCOM. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/vr_rea_ovpp/vr_rea_ovpp_u/arh_rppv_u.html.
14. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/fl1>.
15. Зовнішня торгівля України із зазначенням основних країн-контрагентів. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f3>.
16. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
17. Частка продажу підприємствами роздрібною торгівлю товарів, які вироблені на території України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
18. Розетка. Взуття, Матеріал верху Текстиль. URL: <https://rozetka.com.ua/shoes/c458425/38625=tekstil>.
19. GURTEX. Взуття гуртом. URL: <http://gurtex.com.ua>.
20. Каталог товарів. ПрАТ "Чернігівська взуттєва фабрика "Берегиня". URL: <http://beregyua.com.ua/ua/shop>.

21. Шкурный вопрос: как чувствовали себя обувной и кожевенный рынки в 2016 году. URL: <https://delo.ua/business/shkurnyj-vopros-326576>.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2019.

Karavayev T., Kolomiets T., Simiachko O. Textile shoes in Ukraine: market researches.

Background. The use of textile materials in shoes production is topical but there are no published results of research of the textile shoes market state in Ukraine. Existing publications on the domestic shoes market analyze the market as a whole or, preferably, as a segment of footwear with leather not distinguishing textile ones.

The aim of the article is to analyze the production, export and import, problems and prospects of development of the textile shoe market in Ukraine.

Materials and methods. The general scientific and special methods of economic processes cognition: analysis and synthesis, systematic approach, comparison and generalization are applied. Research database: official statistics, materials of the Ukrainian Association of Light Industry Enterprises and the scientific works of domestic scientists.

Results. Statistical data on the production of textile shoes indicate an overall downward trend in its physical volume but its share in the total volume of shoes production in 2018 was 44.6 %. Among domestic textile shoes, the largest share is occupied by home shoes. In Ukraine there is an increase trend in textile shoes export since 2017 and import since 2016. The balance of foreign trade in textile shoes is negative. China is the leader among textile importing countries in Ukraine. On the market there are a large number of brands of textile shoes, mainly foreign. The problems of the shoe market in Ukraine: a significant share of shadow production, the prevalence of smuggling and counterfeit goods, low domestic consumption and considerable amount of cheap import products.

Conclusion. The textile shoes market in Ukraine is perspective. Textile shoes are mainly represented in the home, baby and sports shoe segment. There are no statistics on the volume and structure of textile shoes sales in Ukraine which complicates the analysis of this market segment.

Keywords: textile shoes, production, export, import, market.

REFERENCES

1. Vzuttja. Terminy ta vyznachennja Vzuttja. [Terms and definitions]. (1994). DSTU 2157-93. K.: Derzhstandart Ukrai'ny. Retrieved from http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=73343 [in Ukrainian].
2. Tekstil'naja obuv' – pljusy i minusy [Textile shoes – the pros and cons]. Retrieved from https://kids-sole.com/news/tekstilnaya_obuv_plyusy_i_minusy [in Russian].
3. Rynok obuvi Ukrainy: obzor 2017 goda [Ukrainian shoe market: 2017 review]. Retrieved from <https://marketing.rbc.ua/news/17.11.2017/9098> [in Russian].
4. Bezpartochnyj, M. G. (2006). Formuvannja spozhyvchogo rynku vzuttja [Formation of consumer shoe market]. *Extended abstract of candidate's thesis*. H.: Harkivs'kyj derzh. un-t harchuvannja ta torgivli [in Ukrainian].
5. Bednarchuk, M. S. (2009). Tovaroznavchi aspekty formuvannja nacional'nogo rynku vzuttja [Commodity aspects of the formation of the national shoe market]. L'viv: Vydvo L'vivs'koi' komercijnoi' akademii' [in Ukrainian].
6. Babych, A. I., & Majorova, Z. S. (2016). Vplyv faktoriv spozhyvchogo vyboru na formuvannja asortymentu zhinochogo vzuttja [The influence of consumer choice factors on the formation of the range of women's shoes]. *Tehnologii' ta dizajn – Technology and design*, 4 (21), 1-11. Retrieved from https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/3904/1/td_2016_N4_19.pdf [in Ukrainian].

7. Chernjak, L., & Pirkovich, K. (2011). Tendencii' rozvytku rynku vzuttja v Ukraini [Trends in the development of the footwear market in Ukraine]. *Tovary i rynky – Commodities and Markets, 1*, 77-82 [in Ukrainian].
8. Katrych, V. M. (2009). Tekstyl'ni materialy u vyrobnyctvi vzuttja dlja ditej doshkil'nogo viku: innovacijni mozhlyvosti [Textile materials in the manufacture of footwear for preschool children: innovative opportunities]. *Legka promyslovist' – Light industry, 3*, 48-49 [in Ukrainian].
9. Bednarchuk, M. S. (2001). Tekstyl'ni materialy dlja vzuttja – ob'ektyvna vymoga rynku [Textile materials for shoes – an objective requirement of the market]. *Вісник ЛКА – LCA Bulletin. (Is. 4)*, (pp. 135-141) [in Ukrainian].
10. Ukrai'na: dorozhnja karta rozvytku galuzej vyrobnyctva odjagu ta vzuttja [Ukraine: roadmap for the development of clothing and footwear industries]. Retrieved from <https://ukrlegprom.org/files/ukrlegprom-roadmap.pdf> [in Ukrainian].
11. Vyrobnyctvo promyslovoi' produkcii' za vydamy [Production of industrial products by types]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/vr_rea_ovpp/vr_rea_ovpp_u/arh_vppv_u.html [in Ukrainian].
12. Proizvoditeli obuvi v Ukraine [Shoe manufacturers in Ukraine]. Retrieved from <http://ukrainian.shoes/manufacturers> [in Russian].
13. Realizacija promyslovoi' produkcii' za vydamy za perelikom PRODCOM [Sales of industrial products by types according to PRODCOM list]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/pr/vr_rea_ovpp/vr_rea_ovpp_u/arh_rppvp_u.html [in Ukrainian].
14. Sumarnyj obsjag importu ta eksportu u rozrizi tovarnyh pozycij za kodamy UKTZED [Total volume of import and export by commodity positions according to the codes of Ukrainian FEA Goods Classifier]. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/ms/fl1> [in Ukrainian].
15. Zovnishnja torgivlja Ukrai'ny iz zaznachennjam osnovnyh krai'n-kontragentiv [Ukraine's foreign trade, with indication of the main contracting countries]. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/ms/f3> [in Ukrainian].
16. Zovnishnja torgivlja okremymy vydamy tovariv za krai'namy svitu [Foreign trade in certain goods by countries of the world]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
17. Chastka prodazhu pidpryjemstvamy rozdribnoi' torgivli tovariv, jaki vyrobieni na terytorii' Ukrai'ny [The share of sales of goods manufactured in the territory of Ukraine by retailers]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
18. Rozetka. Vzuttja, Material verhu, Tekstyl', Rozetka [Shoes, Upper Material Textile]. Retrieved from <https://rozetka.com.ua/ua/shoes/c458425/38625=tekstil> [in Ukrainian].
19. GURTEX. Vzuttja gurtom [GURTEX. Shoes in bulk]. Retrieved from <http://gurtex.com.ua> [in Ukrainian].
20. Katalog tovariv. PrAT "Chernigivs'ka vzuttjeva fabryka "Beregynja" [Product catalog. PJSC "Chernihiv Shoe Factory "Berehynya"]. Retrieved from <http://beregynya.com.ua/ua/shop> [in Ukrainian].
21. Shkurnyj vopros: kak chuvstvovali sebja obuvnoj i kozhevennyj rynki v 2016 godu [Selfish question: how did the shoe and leather markets feel in 2016]. Retrieved from <https://delo.ua/business/shkurnyj-vopros-326576> [in Russian].